

System pedagogických praxí ve studiu učitelství na Pedagogické fakultě UK Praha

Kulatý stůl – Centrum školského managementu

PaedDr. Nataša Mazáčová, Ph.D.
Pedagogická fakulta UK Praha

Struktura sdělení

- Informace o práci střediska ped.praxí na PedfUK
- Systém fakultních škol a fakultních zařízení
- Systém a pojetí ped.praxí ve studiu učitelství pro MŠ
- Systém a pojetí ped.praxí ve studiu učitelství pro 2. stupeň ZŠ a SŠ
- Systém a pojetí ped.praxí ve studiu učitelství pro 1.st.ZŠ
- Informace o projektu Klinická škola

Středisko pedagogické praxe

- Zajišťuje systémovou podporu pedagogickým praxím, je organizačním útvarem fakulty pro podporu vzdělávací, vědecko - výzkumné a vývojové činnosti v oblasti pedagogické praxe v souladu s koncepcí rozvoje fakulty.
- Metodicky řídí a organizuje pedagogické praxe studentů fakulty.
- Práci pracoviště řídí vedoucí Střediska pedagogické praxe, která je přímo podřízena pověřenému proděkanovi pro studijní záležitosti.

Koncepce pedagogické praxe

- Pedagogická praxe je nedílná součást pregraduální přípravy studentů učitelství
- Pedagogická praxe jako součást kurikula pregraduálního vzdělávání je komplexní oblastí, která zahrnuje řešení řady otázek jak v rovině koncepční a metodické, tak i v rovině organizační; realizační stránka praxí pak přímo souvisí také s otázkami aktuální školské legislativy.

Koncepce pedagogické praxe na PedF UK v Praze respektuje aktuální evropské a světové trendy přípravy učitelů v souladu s trendy profesionalizace učitelské profese, které kladou důraz na reflexivní pojetí – reflektivní model učitelského vzdělávání.

Cílem pedagogické praxe je spojení teorie a praxe všech složek vysokoškolské přípravy a uvedení studenta do podmínek reálného školního prostředí, zároveň se klade důraz na akademickou reflexi a systematickou facilitaci procesů zkušenostního učení.

Dalším z významných aspektů koncepce je partnerská spolupráce mezi fakultou a reálným školním terénem.

System fakulních škol a zařízení

- Pedagogická fakulta má vytvořenou **stabilní síť fakulních a spolupracujících škol a zařízení**
- Síť fakulních škol a zařízení zahrnuje školy, které intenzivně spolupracují s PedFUK na vzdělávání budoucích učitelů
- Jedná se celkem o 88 fakulních škol a zařízení, z toho 6 MŠ, 47 ZŠ, 6 gymnázií, 5 SOŠ, 13 speciálních škol, 1 ZUŠ a 10 ostatních zařízení
- Škola užívá název „**Fakulní škola Univerzity Karlovy v Praze, Pedagogické fakulty**“

System fakultních škol a zařízení

- Postupně se vytvořila síť kvalitních škol a zařízení a s některými z nich byla navázána hlubší spolupráce (např. prostřednictvím kurzů dalšího vzdělávání pro fakultní učitele, zapojením učitelů z praxe do výuky studentů a výzkumné činnosti na fakultě)
- V průběhu několika let systematické spolupráce se podařilo vytvořit soubor kvalitních inovativních škol s učiteli a řediteli vysoké profesionální úrovně, kteří jsou současně charismatickými osobnostmi s velkým inspirativním a motivačním potenciálem pro studenty učitelství
- V současné době se vyvíjí elektronický systém organizační agendy ped. praxí, který umožní pracovat s přehlednou centralizovanou databází fakultních a spolupracujících škol, automatické generování smluv o zajištění praxe a podrobnou evidenci, včetně hodnocení kvality ped.praxí a vyhodnocení efektivity spolupráce s jednotlivými školami

Spolupráce fakulty a fakultní školy předpokládá

- Garanci kvalitního vedení různých typů pedagogických praxí
- Možnost realizace výzkumů, studentských průzkumů a výzkumů, akčního výzkumu koordinovaného PedF
- Přípravu specifického vzdělávání pro fakultní učitele - mentory / koordinátory) pedagogické praxe ve škole
- Možnost pořizování videozáznamů studentské výuky pro vzdělávací účely a pořizování audio a videozáznamů a fotodokumentace, které budou využity výhradně k výukovým a výzkumným apod.
- Možnost studentů nahlížet do dokumentace žáků a anonymizované údaje o žácích zpracovávat v rámci svých výukových úkolů
- Vše v souladu se Zákonem 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů

Co fakulta školám nabízí

- DVVP např. v oblasti mentoringu
- Metodickou podporu na vyžádání školy
- Výsledky realizovaných průzkumů a výzkumů v terénu školy
- V současné době je kompletně připraven k realizaci projekt **Klinická škola** - Koncepce a ověření nového modelu klinické školy v procesu pregraduální přípravy studentů učitelství, jehož podstatou je vytvořit, pilotně ověřit a realizovat model klinické školy, který je zaměřen na zkvalitnění pregraduální přípravy studentů učitelství 1. stupně základní školy a studentů učitelství VVP pro 2. stupeň základní a střední školy a jeho cílem je zároveň prohloubit spolupráci fakulty s fakultními školami, nedílnou součástí je zároveň ověřit model týmové výuky VŠ učitelů a učitelů z klinických škol

System a pojetí ped.praxí ve studiu učitelství pro MŠ

- prezenční bakalářské studium

- 1.ročník

- ZS - úvodní motivační praxe – 1 týden (FMŠ)
- LS- hospitačně asistenční praxe – 2 týdny (FMŠ) – volitelný předmět

- 2.ročník

- LS - průběžná ped.praxe – 4 hodiny **ix týdně**
- LS – reflektivní ped.praxe – 14 dní

- 3.ročník

- ZS – praxe v alternativních MŠ – 1 **týden**
- LS – souvislá pedagogická praxe – 2 **týdny**

System a pojetí ped.praxí ve studiu učitelství pro 2. stupeň ZŠ a SŠ

- Pojetí studia je významně ovlivněno strukturovaným modelem přípravy učitelů pro 2. stupeň ZŠ a SŠ – dělené studium – bakalářský a magisterský stupeň
- Těžiště přípravy na učitelskou profesi je až v magisterském cyklu !
- Bakalářské studium – orientace na oborovou přípravu v kontextu aprobace
- Kurz Orientační praxe

Kurz Orientační praxe

- Cílem předmětu je podpořit zájem studentů o pedagogické obory a motivovat je k dalšímu vzdělávání, včetně pokračování v magisterském studiu.
- Formou společných skupinových návštěv se studenti seznamují s reálnými podmínkami vybraných povolání, pro která budou v průběhu studia připravováni.
- V průběhu semestru studenti navštíví různá zařízení: základní školu - 1. a 2. stupeň, školní družinu, různé typy středních škol, domy dětí a mládeže a další instituce pro volný čas.

Navazující magisterské studium

1. ročník – letní semestr

- Souvislá oborová pedagogická praxe na základní škole
- Koná se z obou aprobačních předmětů – 2+2 celkem 4 týdny
- Obsahově vedou oboroví didaktici či garanti praxí z jednotlivých kateder
- Student má možnost realizovat na stejné škole:
  - Předmět Pedagogicko-psychologická praxe a psychologická reflexe - integrovaný kurz
  - Má 3 části:
    - Pedagogicko-psychologická praxe
    - Pedagogická reflexe
    - Psychologická reflexe

Pedagogicko-psychologická praxe a psychologická reflexe

- **Cíl:**

- Studující prokáží schopnost teoreticky reflektovat psychologické, sociálně pedagogické a obecně didaktické aspekty vzdělávání a výchovy na 2. stupni základních škol

- **Obsahové zaměření kurzu:**

- Studující se v průběhu praxe ve škole seznámí především:
  - s různými pojetími výuky
  - s chodem a provozem školy,
  - s učitelskou profesí a náplní práce učitele
  - s rolí učitele a žáka ve výchovně-vzdělávacím procesu
- V rámci doprovodných seminářů teoreticky reflektují obecně pedagogické a psychologické aspekty výuky a tuto reflexi prokáží plněním úkolů v portfoliu podle zadání

Pedagogicko-psychologická praxe a psychologická reflexe

- **Hlavní činnosti:**
  - Pozorování a reflektivní rozbory vyučovacích hodin
  - Analýza školní dokumentace
  - Rozhovory
  - Zpracování badatelských úkolů zadaných v souvisejících kurzech pedagogická reflexe pedagogické praxe a psychologická reflexe pedagogické praxe
  - Podle možností školy též asistentské činnosti a další aktivity
- **Výstupem z kurzu je portfolio realizované prostřednictvím elektronického kurzu v Moodle**

Navazující magisterské studium

2. ročník – zimní semestr

- Souvislá oborová pedagogická praxe na střední škole
- Koná se z obou aprobačních předmětů – 2+2 celkem 4 týdny
- Obsahově vedou oborové didaktici či garanti praxí z jednotlivých kateder

System a cíle pedagogické praxe v přípravě učitelů primární školy

Východiska koncepce přípravy:

- Jedná se o ucelený systém pregraduální přípravy - východiskem jsou:
- Trend profesionalizace učitelství
- Personalistická koncepce
- Konstruktivistická koncepce
- Reflektivní model učitelského vzdělávání
- Na dokladech založené učitelské vzdělávání

Základní charakteristika praktické přípravy

- Reflektivní model učitelského vzdělávání
- Graduující systém činností učitelské způsobilosti
- Propojenost praktické a teoretické části přípravy

Pedagogická praxe během studia primární pedagogiky

- 1.r.: Úvodní pedagogický kurz s praxí
- 2.r.: Učitelské praktikum a Didaktika 1.stupně ZŠ
- 3. a 4.r.: Oborové didaktiky a praxe
- 5.r.: Souvislá pedagogická praxe

Úvodní pedagogický kurz s praxí

Cíle:

- Pozorovat a popisovat dominantní činnosti učitele a žáků na ZŠ, styly práce učitele, klima a charakter komunikace ve třídě a ve škole
- Realizovat první učitelské pokusy
- Reflektovat tyto zkušenosti
- „POZOROVAT, POPSAT, PROŽÍT, POCHOPIT“

Styly výuky

NÁZEV STYLU VÝUKY:

AUTODEMO

uč. PETR TICHÝ → DELEGÁT

3 nejdůležitější vlastnosti:

- o PARTNERSTVÍ UČITEL X ŽÁK
- o EMPATIE
- o ZODPOVĚDNOST

CHARAKTERISTIKA VÝUKY UČITELE:

! PROLÍNÁNÍ! AUTORITATIVNÍHO A DEMOKRATIC. STYLU

- hlasový projev: přátelský a ostřítní tón
- sebepojetí: nádece x nídece
- forma vyjádření: "Udělej to tak a tak" - dohledání rozkladu
- prostředek působení: pochopení, mírnost, pochvala
- přístup ke spolupráci: sám je povinen kooperovat s uč. x kooperace je výrazem rájmu žáka o výkonu
- hl. úkol uč: učerovat, odkalovat nedostatky, posuzovat, zakáňovat, dnylam (!)
- nositel odpovědnosti: odpovědnost k. za znalosti x D odpovídá za svůj podíl na práci (rozklada)

STYL VÝUKY UČITELE

- > INFORMUJE O PRÁCI
- > MOTIVUJE, VEDE K SEBEMOTIVACI ŽÁKŮ
- > PŘÁTELSKÝ, OSOBNÍ TÓN (AŽ FLEGMATICKÝ)
- > VÝZVA KE SPOLEČNÉ PRÁCI
- > KOOPERACE ZÁVNÍ NA ŽÁCÍCH (?)
- > UČITEL JE ZDROJEM PODNĚTŮ A IDEJÍ
- > ATMOSFÉRA TŘÍDY: UVOLNĚNÁ, KLIDNÁ

→ "chirurg"

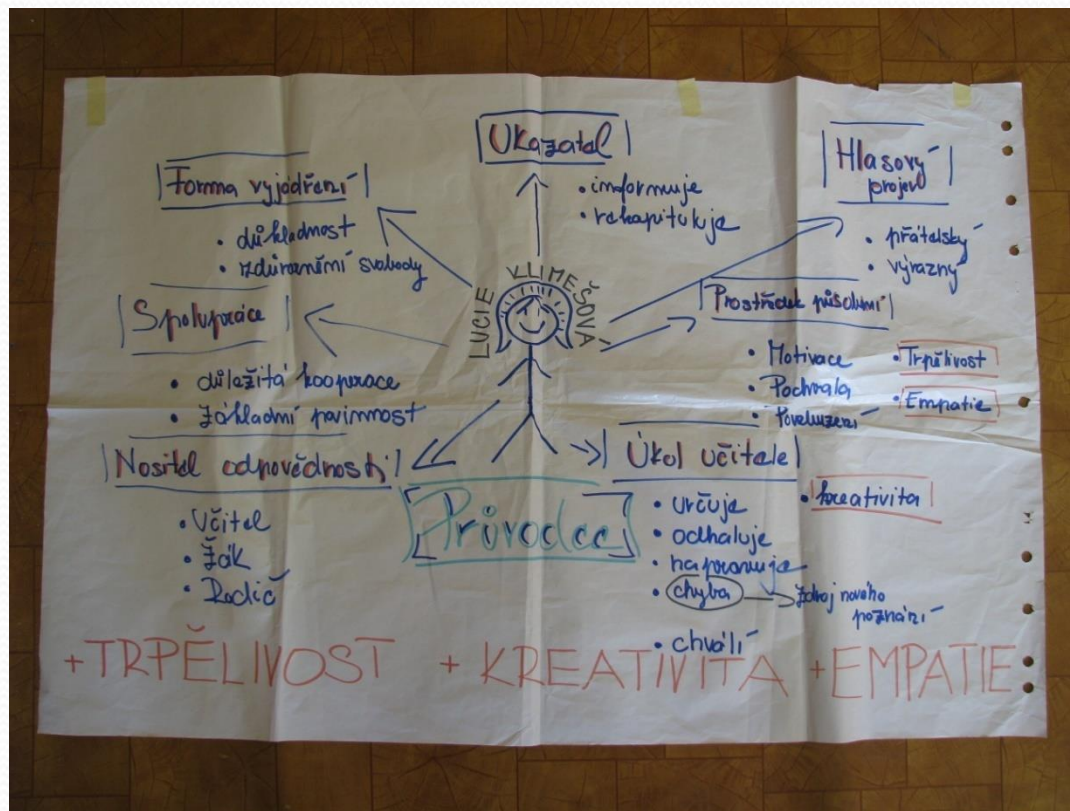
3 DŮL. VLASTNOSTI:

- o PŘÍROZENÁ AUTORITA
- o TRPĚLIVOST, "CÍLE" VĚDOMOST
- o PŘÍSTUP K DÍTĚTI JAKO K INDIVIDUUMU

Průběh: Lemba! PECHATOVA!

Styly výuky

Úvodní pedagogický kurz s praxí

Ceníme si:

- Zamýšlení se všech studentů 1. ročníku nad smyslem reflexí a sebereflexí ve studiu a nad smyslem práce s materiály (s portfoliem), informace k reflexi, sebereflexi a portfoliu
- Učení se různorodým postupům a technikám reflexe a sebereflexe, vč. psaní esejů
- Práce se zkušeností a s výstupem z ÚPK v OSV

Učitelské praktikum a didaktika

Cíle:

- Rozvíjet obecné sociálně komunikativní dovednosti a obecně didaktické dovednosti
- Analyzovat činnosti učitele a žáka
- Realizovat aktivity, vyučovací hodiny, projekty se žáky
- „VYMÝŠLET , VYZKOUŠET A REFLEKTOVAT“

Souvislá pedagogická praxe

Cíle:

- **Vytvořit základy vlastního pojetí vyučování ,**
- **Syntetizovat poznatky, postoje, praktické zkušenosti**
- **Hledat vlastní učitelskou identitu a svébytné pojetí vyučování**

Souvislá pedagogická praxe

Ceníme si:

- Reflektivní pojetí praxe: reflektivní deník, portfolio, výukové případy
- Týmové hospitace ve výuce
- Síť fakultních škol a spolupracujících fakultních učitelů
- Pilotní ověřování kritérií hodnocení, indikátorů kvality a nástrojů ověřování kvality v rámci souvislé pedagogické praxe – sjednocení učitelů vedoucích praxi